

FIP-NÄYTTELYISSÄ SOVELLETTAVA POSTIHISTORIAKOKOELMIEN TULKINTAOHJEET

Postihistoria: Johdanto ja tarkoitus

Näiden FIP:n postihistorian komission julkaisemien tulkintaohjeiden tarkoituksena on tarjota käytännön neuvoja arvostelun yleissääntöjen (General Regulations for Evaluation of Exhibits, GREV, artikkelit 1.1 – 1.4) sekä FIP:n 70. kongressin Bukarestissa vuonna 2008 hyväksymien postihistoriakokoelmien arvostelun erityissääntöjen (Special Regulations for Evaluation of Postal History Exhibits, SREV) soveltamiseen.

Jos GREVin, postihistorian luokan SREVin ja näiden tulkintaohjeiden soveltamisjärjestyksestä syntyy erimielisyyksiä, GREViä käytetään ennen SREViä. Kaikkia FIP:n kongressin tekemiä päätöksiä sovelletaan ennen tulkintaohjeita.

Nämä tulkintaohjeet opastavat näytteilleasettajia postihistoriallisten kokoelmien laatimisessa ja tuomareita niiden arvioinnissa. Ohjeet koostuvat neljästä luvusta:

1. Postihistoriallisen kokoelman määritelmä ja luonne sekä postihistoriallisten kokoelmien kolme alaluokkaa,
2. Kokoelman laatimisen periaatteet,
3. Postihistoriallisten kokoelmien arviointiperusteet ja niiden soveltaminen,
4. Loppusäädökset.

1. Postihistoriallisen kokoelman määritelmä ja luonne sekä postihistoriallisten kokoelmien kolme alaluokkaa

1.1 Postihistoriallinen kokoelma koostuu kulkeneista postilähetyksistä ja ehiöistä, käytetyistä postimerkeistä ja muista postaalisisista dokumenteista. Niiden valikoinnissa, analysoinnissa ja järjestämisessä tulee noudattaa tasapainoista suunnitelmaa. Kokoelmat käsittelevät yleensä

- postitaksoja,
- postireittejä,
- sääntöjä,
- leimoja,
- merkintöjä,
- käyttöjä ja muita postaalisia näkökohtia,
- palveluja,
- toimintoja tai tehtäviä,

jotka liittyvät postipalveluiden kehityshistoriaan.

1.2 Postihistoriallinen kokoelma kertoo ja selittää

- yhden tai useamman postipalvelun kehitystä tai toimintaa,
- postimaksujen, -sääntöjen ja -määräysten käytännön soveltamista sekä
- filateelisen aineiston ja/tai postaalisten merkintöjen käytön tutkimusta ja luokittelua

analysoimalla siihen sisältyviä filateelisiä kohteita. Kokoelmien käsittelemä aikajakso voi ulottua järjestäytyneiden postipalvelujen alkua ajoista nykypäivään. Historialliset, yhteiskunnalliset ja erityistutkielmat (luokka 2C, katso jäljempänä) osoittavat postijärjestelmän vuorovaikutuksen yhteiskunnan, tapahtumien, liike-elämän tai alueen historiallisen maantieteen kanssa sekä postijärjestelmän vaikutukset ihmiskuntaan ja/tai ihmiskunnan vaikutukset postijärjestelmään.

1.3 Mahdollisia kokoelman aiheita ovat esimerkiksi postinkulun kehitys kahden tai useamman alueen, kansakunnan tai maanosan välillä tai postipalvelujen kehitys yhdessä maassa, yhdellä alueella tai yhdellä paikkakunnalla. Vaihtoehtoisesti voidaan esittää yhden postipalvelun kehitys joko maailmanlaajuisesti, yhdessä maassa, usean maan muodostamalla alueella tai paikallisesti.

1.4 Kokoelman rakenne voi olla kronologinen tai maantieteellinen, (esimerkiksi paikkakunta tai valtio). Se voi myös perustua tiettyyn kuljetustapaan, palveluun, postilähetyslajiin, postitaksaan, merkintöihin tai johonkin muuhun näytteilleasettajan sopivaksi katsomaan aiheeseen. Parhaat käsittelypisteet ansaitaan kokoelmalla, jonka rakenne on kauttaaltaan looginen ja johdonmukainen. Kokoelman alalukujen rakenne voi vaihdella, jos se on aiheen käsittelyn kannalta järkevää.

1.5 Hyvässä kokoelmassa tulee välttää samankaltaisten kohteiden esittämistä (toistoa), pitkiä ajallisia katkoja sekä sellaisten kohteiden käyttöä, jotka eivät suoraan liity kokoelman aiheeseen. Harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta ehdotteet, koevedokset sekä käyttämättömät postimerkit ja ehiöt eivät kuulu postihistorialliseen kokoelmaan. Jos niitä kuitenkin on mukana, niiden esittäminen pitää perustella hyvin.

1.6 Postihistoriallisessa kokoelmassa tulee esittää mielenkiintoisia ja aiheeseen tiukasti liittyviä (filateelisia ja aiheeseen soveltuvia ei-filateelisia) kohteita niiden parhaita ominaisuuksia hyödyntäen. Kokoelma ei saisi näyttää monografian (kirjan) käsikirjoitukselta, jossa teksti hallitsee materiaalia.

1.7 Merkittäviä postihistoriallisia kokoelmia voidaan laatia miltä tahansa postitoiminnan aikakaudelta varhaisimmista postipalveluista viimeaikaiseen postin automatisointiin saakka. Postin toimintaa on kehitetty kaikkina aikoina, ja minkä tahansa ajanjakson kehitysaskeleita on arvostettava.

1.8 Postihistorialliset kokoelmat jaetaan kolmeen alaluokkaan.

1.8.1 Luokka 2A - Postin palveluja ja postijärjestelmiä käsittelevät kokoelmat

Luokkaan 2A kuuluvia aiheita ovat muun muassa:

- A. yhden tai useamman postipalvelun tai -järjestelmän kehitys tai toiminta tietyllä paikkakunnalla, alueella tai maassa taikka maiden tai maanosien välillä,
- B. postisäädösten, -sääntöjen ja -määräysten tai tiettyjen postipalveluiden soveltaminen käytännössä,
- C. varhaisfilateelisen ajan postipalvelut,
- D. postitaksat,
- E. postireitit,
- F. sotilasposti, kenttäposti, piiritysposti, sotavankiposti sekä siviili- ja sotilashenkilöiden internointileiriposti,
- G. laivaposti meri- ja sisävesiliikenteessä sekä rautatieposti,
- H. erilaisten liikkuvien postitoimipaikkojen posti,
- I. onnettomuusposti,
- J. desinfioitu posti,
- K. sensuuriposti,
- L. lunastuslähetykset,
- M. postitoimintojen automaatio,
- N. postiagentuurien postinkäsittelymerkinnät,
- O. virkaposti, postimaksutta kulkenut posti.

Luokassa 2A voidaan esittää vähäisessä määrin karttoja, asetuksia, kiertokirjeitä ja vastaavaa oheisaineistoa, mutta vain siinä tapauksessa, että ne ovat tärkeitä valitun aiheen dokumentoinnin ja kehittämisen kannalta.

Edellä olevan listan mukaisia aiheita käsittelevät kokoelmat esittävät usein kyseiseen aiheeseen liittyviä postaalisia merkintöjä. Kokoelma, joka on ensisijaisesti jäsenelty ja aihetta käsitelty näiden merkintöjen mukaan, kuuluu yleensä luokkaan 2B (katso alla).

1.8.2 Luokka 2B – Leimakokoelmat (markofilia) – postaalisten merkintöjen tutkimus ja luokittelu

Leimakokoelma voi kattaa minkä tahansa postihistorian ajanjakson varhaisfilateliasta nykypäivään ja käsitellä kaikenlaisia virallisen tai yksityisen postilaitoksen käyttämiä leimoja ja mitätöintejä, myös kynämerkintöjä. Tutkimus voi käsitellä merkintöjen käyttötarkoitusta, käyttöaikaa, käyttöpaikkaa, väriä, kulumista tai muita ajallisia muutoksia sekä muunlaisia merkintöjen yksityiskohtia. Tässä luokassa voidaan käsitellä myös erilaisia postitoimipaikkoihin sekä palveluihin kuten esimerkiksi kirjaamiseen, laivapostiin, liikkuviin postitoimipaikkoihin, desinfiointiin ja ohjaukseen liittyviä merkintöjä.

Leimakokoelmassa voidaan tutkia korjattuja postileimoja ja postihallinnon käyttämiä menetelmiä kuljetun matkan osoittamiseksi. Tutkimus erilaisista lajittelukoneiden koodeista on leimatutkimusta, kun taas kuvaus postiautomaation käyttöön otosta on postin palveluihin liittyvä kokoelma (luokka 2A).

Postaalisten merkintöjen tuntemus ja henkilökohtainen tutkimus tulee osoittaa esittämällä tietoja merkintöjen varhaisimmista ja myöhäisimmistä käyttöajoista, käytetyistä leimasinväreistä sekä käyttöpaikoista, jos merkintä tai sen tyyppi ei suoraan sitä ilmaise (esimerkiksi mykät tai numeroleimat), ja muista vastaavista yksityiskohdista.

Postaalisten merkintöjen tulee olla mahdollisimman selkeitä ja olennaisilta teksteiltään täydellisesti luettavissa. Mikäli leimakokoelma esittää mitätöintileimoja, ne tulisi näyttää kokonaisina ja mieluiten postilähetyksellä. Osittaisen leiman esittämistä samoin kuin toistoa tulee välttää. Käyttöajan osoittamiseksi samasta leimasta voi kuitenkin esittää varhaisen ja myöhäisen päiväyksen.

Kaikenlaiset yritykset parantaa postaalisen merkinnän ulkoasua katsotaan väärentämiseksi (katso GREX artikla 41.2).

Leimakokoelmassa olevalla postimerkillä ei itsessään ole merkitystä, kunhan se on kohtuullisessa kunnossa. Mikäli kokoelmassa esitetään käytettyjä postimerkkejä, kohteen arvostelu perustuu ensisijaisesti sillä olevien merkintöjen ja mitätöintiin luokitteluun, tutkimukseen, laatuun ja harvinaisuuteen.

1.8.3 Luokka 2C - Historialliset, yhteiskunnalliset ja erityistutkielmat - postihistoria laajimmillaan

Luokan 2C kokoelmissa tarkastellaan postijärjestelmän vuorovaikutusta historian, yhteiskunnan, tapahtumien, liike-elämän tai alueen historiallisen maantieteen kanssa sekä postijärjestelmän vaikutusta ihmiskuntaan ja/tai ihmiskunnan vaikutusta postijärjestelmään.

Luokkaan 2C kuuluvia aiheita ovat muun muassa:

1. sähkösanomapalvelut,
2. onnittelukortit (myös ystävänpäiväkortit),
3. postissa kulkeneet kuvalliset liikekuoret,
4. tutkimukset postijärjestelmän sekä liike-elämän, yhteiskunnan ja teollisuuden välisestä vuorovaikutuksesta,
5. historialliset tutkimukset,
6. tiettyyn tapahtumaan tai historialliseen käännekohtaan liittyvät tutkimukset.

Luokan 2C kokoelma sisältää tavallisesti materiaalia, jota liike-elämä ja yhteiskunta on kehittänyt postijärjestelmän käyttöön. Ei-filatelista materiaalia voi käyttää sikäli kuin se on kokoelman aiheen kannalta olennaista.

Näytteilleasettaja rohkaistaan käyttämään luokan 2C kokoelmissa aiheeseen suoranaisesti liittyvää ja tarinaa eteenpäin vievää ei-filatelista materiaalia. Se ei kuitenkaan saa määrällisesti jättää filatelista materiaalia varjoonsa. Luokan 2C kokoelma pitää pystyä sijoittamaan sääntöjen mukaisiin näyttelykehyksiin.

2. Kokoelman laatimisen periaatteet

2.1 Kokoelman rakenne

Postihistoriallisessa kokoelmassa esitettävän materiaalin (katso luvut 1.1 - 1.8.3) tulee muodostaa looginen ja johdonmukainen kokonaisuus, joka havainnollistaa yhtä tai useampaa postihistorian näkökohtaa.

Näytteilleasettaja kertoo kokoelmassaan postihistoriallisen tarinan. Tavallisesti siinä kuvataan yhden tai useamman postipalvelun kehitys tai toiminta (yksityiskohtat ja poikkeukset, katso 1.8.1 - 1.8.3). Kokoelmassa tulee olla selkeästi määritelty alku ja loppu, jotka kytkeytyvät loogisesti kokoelmassa käsiteltävään aiheeseen. Perinteisen filatelian lähtökohdista (aihe ja/tai rakenne) kumpuavat postihistorialliset kokoelmat eivät todennäköisesti saavuta korkeimpia pistemääriä. Tällaiset kokoelmat perustuvat esimerkiksi yhteen tai useampaan postimerkkien käyttösarjaan tai ehiömalliin. Kokoelmien rakenteen tulisi mieluummin perustua taksoihin, reitteihin, säännöksiin, postilähetyslajeihin, kronologiaan, maantieteeseen (esimerkiksi paikallinen/valtiollinen alue), postia kuljettavaan välineeseen, postipalveluun tai johonkin muuhun postihistoriaan liittyvään näkökulmaan, jota näytteilleasettaja katsoo sopivaksi käyttää. Yksityiskohtia ja tarkempia esimerkkejä on kuvattu luvuissa 1.1 - 1.8.3. Aihealueen tulee olla sopiva esitettäväksi niin kokoelman alkuperäisessä kuin mahdollisessa tulevassa laajuudessa.

2.2 Yhden kehyksen kokoelmat

Yhden kehyksen postihistoriallinen kokoelma tulee olla aiheeltaan niin kapea-alainen, että se voidaan käsitellä kaikkine näkökohtineen yhdessä kehyksessä. Kokoelman tulee soveltua johonkin edellä mainituista luokista 1.8.1 - 1.8.3. Aihe ei sovellu yhden kehyksen kokoelmaksi, jos se voidaan esittää yhtä kehystä laajempaan tai jos materiaalissa on pakko olla toistoa, jotta yksi kehys saadaan täyteen.

Monen kehyksen mittaisesta kokoelmasta irrotetut kohteet voidaan esittää yhden kehyksen kokoelmana vain, jos ne muodostavat oman luontevan ja kattavan kokonaisuutensa. Näin muodostetulla yhden kehyksen kokoelmalla pitää olla tarinaa vastaava otsikko ja (useimmissa

tapauksissa) myös uudistettu sisällysluettelo ja käsittely. Jos monen kehyksen kokoelmasta valitaan vain parhaat kohteet (otetaan "rusinat pullasta"), niistä ei synny kunnollista yhden kehyksen kokoelmaa. Aiheen käsittely jää silloin pakostakin vajavaiseksi, eikä se niin muodoin täytä yhden kehyksen kokoelmalle asetettua vaatimusta.

2.3 Johdantolehti (tai otsikkosivu)

Kaikissa postihistoriakokoelmissa tulee olla johdantolehti. Siinä tulee esittää:

- kokoelman otsikko,
- kuvaus kokoelman tarkoituksesta (mitä kokoelmassa esitetään ja mitä ei esitetä),
- kuvaus kokoelman rajauksesta (mistä kokoelma alkaa ja mihin se loppuu sekä perustelu rajaukselle),
- kokoelman sisällysluettelo luvuittain tai jaksoittain ja niin edelleen; kehyksittäin tai sivuittain listattu kokoelman sisältö ei kerro näytteilleasettajan aikomuksista parhaalla mahdollisella tavalla,
- tiedot näytteilleasettajan aiheeseen liittyvästä omasta tutkimuksesta (sisältäen myös viittaukset artikkeleihin tai muuhun kirjallisuuteen),
- tärkeimpien (ja mieluiten kohtuullisen helposti saatavilla olevien) lähdeosteiden luettelo.

Jos tila sallii, johdantolehdellä voi lisäksi esittää

- lyhyen, täsmällisen ja asiaankuuluvan kuvauksen aiheen postihistoriallisesta taustasta,
- jos näytteilleasettaja päättää korostaa kokoelmassa esittämiään erilaisia tietotyyppejä (esimerkiksi filateelinen ja ei-filateelinen tieto) tekstin ja/tai kappaleiden hierarkialla, tämä rakenne tulee esittää johdantolehdellä,
- mitä tahansa muuta tietoa, joka näytteilleasettajan mielestä auttaa tuomareita valmistautumaan kokoelman arvioimiseen.

3. Postihistoriallisten kokoelmien arviointiperusteet ja niiden soveltaminen

Postihistoriallisen kokoelman arvioinnissa tuomarit käyttävät seuraavia perusteita (katso GREV, Artikla 4.2):

- A. käsittely (GREV artikla 4.5): 20 pistettä,
 - B. filateelinen merkittävyys (GREV artikla 4.6): 10 pistettä,
 - C. filateelinen ja siihen liittyvä tietämys, henkilökohtainen aiheeseen perehtyminen ja uusi tutkimus (GREV artikla 4.7): 35 pistettä,
 - D. laatu (GREV artikla 4.8): 10 pistettä,
 - E. harvinaisuus (GREV artikla 4.8): 20 pistettä,
 - F. esitystapa (GREV artikla 4.9): 5 pistettä,
- yhteensä: 100 pistettä.

Näytteilleasettajan on syytä olla tietoinen ja huolellisesti harkita kaikkia niitä näkökohtia, jotka yhdessä antavat parhaat mahdolliset pisteet kokoelmalle. Seuraavassa esitellään kunkin arviointiperusteen keskeisiä elementtejä.

3.1 Käsittely (20 pistettä)

Käsittelyä pohtiessaan tuomarit arvioivat näytteilleasettajan kykyä luoda kokoelmastaan tasapainoinen ja aiheelle ominainen kokonaisuus. Tuomarit arvostavat loogisesti etenevää ja helposti seurattavaa tarinaa sekä selkeää ja ytimekästä kirjoitustapaa. He myös tarkistavat, että

johdantolehdellä ja sisällysluettelossa esitetyt näkökohdat ovat riittävässä määrin mukana itse kokoelmassa.

Tuomarit arvioivat:

- kuinka hyvin johdantolehdellä (eli otsikkosivulla) kerrotaan kokoelman tarkoitus, rajataan tarinan aihe, esitellään kokoelman sisällysluettelo ja rakenne sekä millä tavoin tuomari johdatellaan tärkeimpien aiheeseen liittyvien lähteiden (kirjallisuus/referenssit) pariin,
- onko aihe ja sen rajausta valittu siten, että ne sallivat tasapainoisen kokonaisuuden esittämisen käytössä olevassa kehysmäärässä,
- onko kokoelman alku ja loppu rajattu aidosti postihistoriallisesti pätevällä tavalla,
- vastaako kokoelman otsikko sen tarkoitusta, rajausta sekä sisällysluettelo,
- vastaako kokoelman sisältö sen tarkoitusta, rajausta sekä sisällysluettelo,
- onko tarinassa looginen juoni, joka tuodaan esille tekstin ja materiaalin avulla ja jonka eri osat ovat tasapainossa keskenään,
- keskitytäänkö kokoelmassa ensisijaisesti postihistoriaan (tai luokassa 2C esimerkiksi historiaan) ja vain toissijaisesti muihin asioihin kuten perinteiseen filatelian liittyviin painoeriin, värisävyihin ja vastaaviin seikkoihin,
- kattaako esitettävä materiaali kaikki kokoelman osa-alueet,
- tukevatko kullakin sivulla olevat otsikot ja tekstit kokoelman tarinan ymmärtämistä,
- onko kokoelman kohteissa tarpeetonta toistoa; jokaisesta analyysitekstistä tulee käydä ilmi syy kohteen mukanaololle kokoelmassa,
- onko kaikki kokoelmassa esitettävä materiaali tärkeää tarinan kannalta.

Tuomarit arvioivat käsittelypisteissä luokan 2C kokoelmissa esitettävän ei-filateelisen materiaalin tarkoituksenmukaisuuden, tasapainon ja merkityksellisyyden.

Kun näytteilleasettaja valitsee esitettäviä kohteita postihistorialliseen kokoelmaansa, hänen on tasapainoiltava käytettävissä olevan materiaalin määrän ja näyttelyorganisaation myöntämän kehysmäärän välillä.

Valittujen kohteiden kokonaisuus on merkittävä tekijä arvioitaessa käsittelyä, mutta myös tietämystä. Näytteilleasettaja voi jättää esittämättä kohteita, jotka eivät ole kokonaisuuden kannalta kovin merkittäviä. Keskeistä on, että tarinan vaikeimmin käsiteltävät osiot on esitetty perusteellisesti, yleisemmistä näkökohdista riittävät pelkät esimerkit. Tuomarit arvostavat sitä, että aiheen käsittely osoittaa näytteilleasettajan tuntevan materiaalin.

Näytteilleasettajan tulee varmistaa, että kokoelman tarina pysyy koossa ja ettei siinä tarpeettomasti kytketä yhteen toisiinsa liittymättömiä teemoja. Muussa tapauksessa kokoelma saattaa menettää pisteitä arvioitaessa käsittelyä ja merkittävyyttä.

Merkittävyys- ja harvinaisuuspisteitä vähennetään epäilemättä kokoelmalta, jonka aihe ulottuu varhaisfilateliasta postimerkkien käytön alkuvaiheeseen, mutta jossa ei esitetä ensimmäisten merkkijulkaisujen lähetyksiä. Tämä pätee yhtä lailla mitä tahansa aikajaksoa kuvaavaan kokoelmaan, josta on jätetty pois vaikeimmat jaksot.

3.2 Filateelinen merkitys (10 pistettä)

Kokoelman merkitys määräytyy sekä sen mukaan, kuinka merkittävä kokoelma on suhteessa aiheeseensa, että itse aiheen yleisen merkityksen perusteella.

Merkityksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen,

- kuinka vaikeaa aiheesta on rakentaa kokoelma,
- kuinka merkittävää esitetty aineisto on suhteessa valittuun aiheeseen,
- kuinka merkittävää aihe ja esitetty aineisto on suhteessa maan kansalliseen filateliaan,
- kuinka merkittävää aihe ja esitetty aineisto on suhteessa maailman filateliaan.

Luokassa 2C puolet merkityspisteistä määritetään sen mukaan, kuinka tärkeä aihe on historian, ihmiskunnan ja/tai maantieteellisen alueen kannalta.

Käytettävissä olevan kehysmäärän puitteissa on yleensä helpompi käsitellä kattavasti vähemmän tärkeitä (kapeampia) kuin tärkeitä aiheita. Esimerkiksi:

Pääkaupungin postihistoriaa voidaan yleensä pitää merkittävämpänä kuin maalaiskaupungin tai maaseudun postihistoriaa. Arvioitaessa paikallishistoriallisia kokoelmia tulee pohtia, kuinka suuri osa kyseiseltä alueelta esitettävistä kohteista kelpaisi laajempaa aluetta, esimerkiksi koko maan postihistoriaa, käsittelevään kokoelmaan.

Kahden tai useamman valtion välisiä postisopimuksia käsittelevää taksakokoelmaa voidaan yleensä pitää merkittävämpänä kuin saman aikajakson yhden valtion kotimaan taksoja käsittelevää kokoelmaa. Yhtä lailla kaikkia postilähetyslajeja käsittelevää taksakokoelmaa voidaan pitää merkittävämpänä kuin yhtä lähetyslajia tai palvelua käsittelevää kokoelmaa.

3.3 Filateelinen ja siihen liittyvä tietämys, henkilökohtainen aiheeseen perehtyminen ja uusi tutkimus (35 pistettä)

Filateelinen ja siihen liittyvä tietämys ilmenee kokoelmaan valituista kohteista sekä niitä selittävästä kommentista. Henkilökohtainen aiheeseen perehtyminen ilmenee kokoelman kaikkien kohteiden asianmukaisesta analyysistä. Henkilökohtainen tutkimus tuodaan esille esittämällä kokoelmassa aiheeseen liittyvää uutta tietoa.

Filateelista ja siihen liittyvää tietämystä osoitetaan

- valitsemalla kokoelmaan kohteita, jotka osoittavat valitun aiheen tuntemusta,
- kuvailemalla kohteet hyvin,
- käyttämällä ja oikein tulkitsemalla valittua aihetta käsittelevää kirjallisuutta,
- ymmärtämällä valittua aihetta kokonaisvaltaisesti ja täsmällisesti,
- esittämällä oikein taksoitettuja ja käytettyjä kohteita, jotka kuvaavat tärkeimpiä filateelisia elementtejä, joita näytteilleasettaja haluaa havainnollistaa.

Henkilökohtainen asiaan perehtyminen on osoitettu, kun

- kokoelman rakennetta ja kerrottua tarinaa ohjaavat keskeiset postihistorialliset näkökohdat on analysoitu ja kuvattu tarkasti,
- kaikki postihistorian kannalta merkitykselliset näkökohdat kuten taksat, reitit, säännökset ja merkinnät, on tuotu esiin. Postitaksa on analysoitu hyvin silloin, kun siitä kerrotaan
 - a) mitä on lähetetty,
 - b) postitaksan suuruus, ja
 - c) taksan tarkka voimassaoloaika (alku- ja loppupäivämäärät).

Kohteen kuvauksen loppuun voi lisätä lyhyen maininnan käytettyjen postimerkkien tai ehiön perinteiseen filateliaan liittyvistä piirteistä, jos käytettävissä oleva tila sen sallii ja kaikki olennaiset postihistorialliset näkökohdat on asianmukaisesti kuvattu.

Henkilökohtainen tutkimus ja näytteilleasettajan omat uudet havainnot:

- Tutkimukselle ja uusille havainnoille tulee antaa näkyvyyttä niiden merkityksellisyyden mukaisesti.
- Huomattavat uudet löydöt ansaitsevat suuren huomion. Näytteilleasettajan on huolehdittava niiden näkyvyydestä ja hyvästä kuvailusta, kun taas pienemmät havainnot eivät saa viedä liikaa tilaa muulta kokoelmalta.
- Jos kokoelmassa esitetään merkittävässä määrin todellista tutkimusta (eli tuodaan esille aiheeseen liittyvää uutta tietoa), tutkimuksen tulee olla tärkeimpänä perusteena tietopisteiden määrää pohdittaessa.
- Näytteilleasettaja voi tarvittaessa viitata omiin tai muihin aiemmin julkaistuihin tutkimuksiin. Tällaisissa tapauksissa lähdeviite voidaan antaa joko johdantosivulla tai sillä sivulla, jossa tutkimuksesta kerrotaan.

Tuomarit arvioivat ainoastaan kokoelman kohteiden ja niiden kuvauksen avulla dokumentoitua filateelistä ja vastaavaa tietämystä, henkilökohtaista aiheeseen perehtymistä sekä tutkimusta.

Kun edellä mainittuja kriteerejä arvioidaan luokan 2C mukaisesti laaditun kokoelman osalta, huomioon on otettava myös kokoelmassa esitetty historiallinen ja yleinen ei-filateelinen tieto.

Postihistorialliseen kokoelmaan on joskus sijoitettava tavallista runsaammin tekstiä, tai tarinaa on tuettava ei-postihistoriallisella taikka ei-filateelisella materiaalilla, jotta tarina tulee ymmärrettäväksi. Tekstin tulee kuitenkin aina olla tiivistä ja selkeää. Kokoelmaan liitettyjen ei-postihistoriallisten ja ei-filateelisten kohteiden tulee parantaa postihistoriallisen tarinan ymmärtämistä sekä lisätä kokoelman houkuttelevuutta. Joka tapauksessa näytteilleasettajan tulee aina huolehtia siitä, ettei teksti vie liikaa tilaa filateeliselta materiaalilta. Huolellisesti laaditun johdantolehden avulla (katso artikla 2.3 edellä) voi välttyä myöhemmin kokoelmassa esitettäviltä pitkiltä selostuksilta.

On muistettava, että jotkin postihistorialliset aiheet on tutkittu perusteellisesti aikojen kuluessa, ja tutkimustulokset on julkaistu. Tietämyksen arvioimiseksi tuomaristo tarkastelee, miten hyvin näytteilleasettaja on hyödyntänyt näitä resursseja. Ei ole järkevää vaatia näytteilleasettajalta uusia löytöjä laajasti tutkitusta aiheesta. Siksi tällaisen aihepiirin kokoelmaa ei saa rangaista henkilökohtaisen tutkimuksen puutteesta.

Jos näytteilleasettaja ilmoittaa kohteittensa harvinaisuusasteet ja perustaa ne tunnetusta aineistosta tehtyihin laajoihin luetteloihin, tätä tulee arvostaa myönteisesti arvioitaessa henkilökohtaisen tutkimuksen osa-alueita (harvinaisuuden ilmaisemisesta kerrotaan lisää artiklassa 3.5).

3.4 Laatu (10 pistettä)

Arvioitaessa postihistoriallisen kokoelman kohteiden laatua kiinnitetään huomiota seuraaviin näkökohtiin:

- Hyvälaatuisten kohteiden esittäminen on erinomaisen tärkeää. Tuomareiden tulee kuitenkin aina verrata kokoelman kohteita saatavissa olevaan laatuun, koska se voi vaihdella huomattavastikin riippuen lähtömaasta, ajanjaksosta sekä kuljetusolosuhteista.
- Kohteiden hyvä kunto, selvät, luettavat postileimat ja muut postaaliset merkinnät sekä siisti ulkoasu tulee palkita, kun taas huonolaatuisesta materiaalista annetaan alhaisempi arvosana.

- Postilähetyksellä olevien postimerkkien tulee olla hyväkuntoisia, jos mahdollista. Useimmissa kokoelmissa arvostusta saavat siistit ja tahrattomat lähetykset, joissa on ehjät postimerkit jne.
- Laadun suhteen sallitaan muutamia poikkeuksia. Esimerkiksi onnettomuuspostia käsittelevässä kokoelmassa kohteet ovat jo määritelmällisesti huonokuntoisia. Kuitenkin pelastustyön yhteydessä tehtyjen merkintöjen tulisi niissäkin olla mahdollisimman selkeitä.
- Tavanomaisen materiaalin tulee olla parasta mahdollista laatua ja kunnoltaan täysin moitteetonta.
- Näytteilleasettajiä kannustetaan esittämään ainutlaatuisia tai harvinaisia lähetyksiä huonompikuntoisinkin. Sen sijaan muun aineiston osalta huono kunto voi johtaa laatupisteiden alentamiseen.
- Kokoelmassa on suosittava tarvelähetyksiä ja vältettävä keräilijöiden tekemiä tekeleitä.
- Kohteen kuvauksessa pitää erikseen mainita, jos lähetystä on korjattu tai käsitelty.

3.5 Harvinaisuus (20 pistettä)

Harvinaisuus on suoraan verrannollinen esitetyn materiaalin suhteelliseen saatavuuteen (ei kuitenkaan rahalliseen arvoon). Toisin sanoen kohteen harvinaisuuteen vaikuttaa se, kuinka monta vastaavaa kohdetta tunnetaan ja kuinka laajasta näkökulmasta niitä pidetään harvinaisina. Kohteen harvinaisuutta ei voi perustella sen kalleudella.

Harvinaisuutta arvioidessaan tuomarit tarkastelevat erityisesti:

- kuinka vaikeaa on löytää kokoelmaan soveltuvaa mielenkiintoista materiaalia,
- kuinka vaikeaa olisi rakentaa vastaava kokoelma,
- kuinka tärkeitä harvinaiset kohteet ovat laajasti tarkasteltuna. Esimerkiksi pienen paikkakunnan postileimaa voidaan tuntea vain yksi kappale. Mutta jos se edustaa tavallista koko maassa käytössä ollutta leimatyyppiä, se on vähemmän merkityksellinen kuin leima, joka on ollut käytössä vain kyseisellä paikkakunnalla.
- onko näytteilleasettaja välttänyt filatelisesti tuotetun materiaalin käyttöä silloin, kun se on mahdollista?

Postihistoriallisissa kokoelmissa harvinaisuutta pitäisi tarkastella ensisijaisesti postihistoriallisesta näkökulmasta. Tällöin on tärkeämpää esittää vaikea taksa, reitti tai leima kuin tavallinen postilähetyksen harvinaisella postimerkillä. Jos kokoelma kuitenkin esittelee jo useimmat käsiteltävän aiheen avainkohteet, harvinaisuutta voi tällöin vielä lisätä esittämällä perinteisen filatelian harvinaisuuksia kuten harvinaisen ehiön tai postimerkin, suurimman tunnetun frankeerauksen, sekapostitteen, varhaisimman tunnetun käytön, ylivoimaisen laadukkaan kohteen tai muuta vastaavaa.

Harvinaisten kohteiden kuvailutekstissä kannattaa ehdottomasti olla maininta harvinaisuudesta. Jos näytteilleasettaja kuvaa harvinaisuuksia määrällisesti (esimerkiksi "yksi X tunnetusta"), pidetään myönteisenä, jos näytteilleasettaja kertoo, mihin lausuma perustuu ja miten paljon omaa tutkimusta harvinaisuuden määrittelyyn on tarvittu. Tämä on hyvä kertoa jo otsikkolehdellä. On myös syytä mainita, mikä kohteen piirre tekee sen "yhdeksi X tunnetusta". Jokainen kohde voidaan harvinaistaa ainutlaatuisiksi yksityiskohtaisella kuvauksella, siksi kohteesta arvioidaan sen suhteellista harvinaisuutta. Sen vuoksi pelkkä väite "yksi X tunnetusta" ilman selittävää tekstiä ei auta tuomareita arviointityössään. Samasta syystä yksinkertaisia kuvauksia "ainutlaatuinen" tai "hyvin harvinaisen" ilman lisäselitystä tulee välttää.

3.6 Esitystapa (5 pistettä)

Kokoelmalehtien selkeä ulkoasu tukee kokoelman käsittelyä. Esitystavan tulee tuoda esitettävä materiaali esiin parhaalla mahdollisella ja tasapainoisella tavalla tarkasteltaessa niin yksittäistä sivua, kehystä kuin koko kokoelmaa.

Esitystapaa arvioidessaan tuomarit tarkastelevat erityisesti:

- millä tavoin ulkoasu lisää kokoelman ymmärrettävyyttä ja houkuttelevuutta sekä tuomareiden että yleisön kannalta,
- kokoelmalehtien ja kehyskokonaisuuksien yleisilmettä,
- kohteiden sijoittelun vaihtelevuutta sivulta toiselle (kaikkien sivujen ei tule näyttää aivan samanlaisilta),
- kohteiden kiinnittämisen huolellisuutta,
- tilankäyttöä; sivuille ei saa jäädä liikaa tyhjää tilaa.
- Tekstin selkeyttä ja asianmukaisuutta esitetyn materiaalin sekä kokoelman aiheen kannalta. Postihistoriallisissa kokoelmissa tekstin runsaus on sallittua, kunhan teksti ei syö liikaa tilaa filateeliselta materiaailta.
- Tarinaa tukevat kuvat ja piirroksiset eivät saa olla liian hallitsevia. Värikuvien ja jäljennösten tulee poiketa ainakin 25% alkuperäisestä koosta. Yksittäisten leimojen tai postilähetysten osien esittäminen täysimittaisina on sallittua.
- Kohteilla olevien postaalisten merkintöjen toistaminen piirroksina on tarpeellista vain silloin, kun alkuperäiset eivät ole riittävän selkeästi nähtävissä. Postilähetyksen kääntöpuolen merkinnät voidaan tarvittaessa esittää joko piirroksena tai kopiona (valokuva, skannaus tai valokopio). Katsojan tulee kuitenkin tällöin aina kyetä havaitsemaan, että kyseessä on jäljennös.
- Kaiken ei-postihistoriallisen tai ei-filateelisen materiaalin tulee olla alkuperäistä, mikäli se vain on mahdollista.

Esitystapaa arvioitaessa ei ole merkitystä, onko kokoelman teksti kirjoitettu käsin, kirjoituskoneella tai tulostettu. Kirkkaanvärisiä musteita ja voimakkaanvärisiä kokoelmalehtiä on vältettävä. Samoin kokoelmalehtien tulee olla samanvärisiä läpi kokoelman.

4. Loppusäädökset

4.1 Nämä tulkintaohjeet eivät vastaa kaikkiin mahdollisiin näytteilleasettajien ja tuomareiden kysymyksiin. Jokainen kokoelma tulee arvioida omien ansioidensa perusteella.

4.2 Jos tekstissä on käännöksestä johtuvia ristiriitaisuuksia, englanninkielinen teksti on määräävä.

4.3 Nämä tulkintaohjeet on hyväksytty FIPin Postihistoriallisen komission kokouksessa Luganossa 22.5.2022 ja FIPin hallituksen 144. kokouksessa Luganossa 22.5.2022.

Käännös: Ari Muhonen

Suomen Filatelistiliiton hallitus on hyväksynyt käännöksen 12.8.2023.